

פ ר ו ט ו ק ו ל מ.מ. 45

מישיבת ועדת הכנסת שהתקיימה ביום ג'
א' בחמוז השי"ב - 24.6.52 בשעה 8.30

ש.ה.

הנוכחים:

ד. בר רב האי - היו"ר
י. אורי
ב. אזניה
ע. איכילוב
י. בר יהודה
י. בן צבי
ש. גרידי
מ. וילנר
ס. ת'ניפס
ז. טברסקי
ק. מנא
י. כסה
ש. לורנס
מ. נורוק
א. סטופ
ר. צברי
ח. רובין
פ. רוזן
א. רזיאל נאור
א. רימלט
י. שפירא

המוזמנים:

י. שפרינצק - יושב ראש הכנסת
מ. רוזטי - מזכיר הכנסת
א. צידון - סגן מזכיר הכנסת
ק. ארן - סגן מזכיר הכנסת
מר קרן צבי - מטעם משרד המשפטים
חבר הכנסת מ. אונא - נוכח רק בשעת הדיון בסעיף א'.

ס ד ר - ה י ו מ

- א. עיכוב הדיון בחוק על ידי יושב-ראש ועדת החוקה חוק ומשפט, לאחר שהוועדה השלימה את דיוניה;
- ב. ערעורו של חבר הכנסת וילנר על החלטת הנשיאות שלא להכיר בהחלטת הדיון בהצעתו לסדר היום;
- ג. מידת תחולת הגבלות החבורה על חברי הכנסת.

היו"ר ד. בר רב האי:

בטרם נעבור לדיון בסעיפי סדר היום הנני רוצה לברך בשם כל חברי הוועדה את חבר הכנסת נורוק להחלטתו ולשובו לעבודתו בוועדת הכנסת.

י. בר יהודה:

הבאתי לכאן את המקרה שארע בוועדת החוקה חוק ומשפט, לא על מנת לשפוט את יושב-ראש אותה ועדה, אלא על מנת שכתוצאה מן הברור בוועדת הכנסת תתקבל החלטה לפיה לא יוכל יושב-ראש איזו ועדה שהיא לעלב העלאתו לקריאה שניה ושלישית של חוק מסויים, ואינו יכול לקבל בענין זה כל פניות מצד הממשלה ללא הסכמת הוועדה. אני רוצה שהדבר יבורר, על מנת שהמקרה הנידון לא ייחפך לתקדים.

מ. אונא:

לאחר שהוועה סיימה את דיוניה בחוק זה, נתבקשתי על ידי אחדים מבין חברי הוועדה לעכב את מסירת החוק לניסוח משפטי, משום שיש ברצונם לעיין בו מחדש ולברר שאלה השנויה במחלוקת. מאחר שהבקשה היתה לעיכוב הדבר לשבוע ימים בלבד, נעניתי לבקשה זו. לאחר שבוע ביקשו אותם החברים דחיה נוספת, אם כי אינני בטוח אם צריך הייתי להסכים לזאת, הסכמתי לאפשר להם את הדבר. לא ידעתי שישנו סעיף תקנוני האוסף זאת.

היו"ר ר"ג בר רב האי:

כדי להעמיד את הדברים על דיוקם, עלי לציין כי יושב-ראש הוועדה אינו מעלה את החוק לדיון בכנסת - כפי שהחבטאו כאן - כי אם הוא חייב רק למסור את החוק בניסוחו המעובד בצירוף לוח הסתייגויות ליושב ראש הכנסת, באמצעות המזכירות.

פ. רוזן:

אין לעכב אלא את הכללת חוק אשר הוועדה סיימה את דיוניה בו, בסדר יומה של הכנסת אלא בהסכמת הוועדה. חוק אשר עבר קריאה ראשונה הוא נתון בידי הכנסת וגם אם הממשלה רוצה לעכב את הדיון בו או להציע שינויים, היא חייבת לעשות זאת בהסכמת הוועדה.

הוחלט לסכם את המקרה באישור הנוסח הנ"ל.

ב. סדרתורו של חבר הכנסת וילנר על החלטת הנשיאות שלא להכיר בדחיפות הדיון בהצעתו לפדר היום.

מ. וילנר:

הגשתי לנשיאות הצעה לדון באופן דחוף בנושא אשר שמו "התנפלות הצבא על הכפר ערב-א-שיבלי". הנשיאות הודיעה לי שהיא החליטה לדחות את בקשתי לערוך דיון בחוק בשאלה זו, ולפיכך אני מעלה זאת לבירור בפני ועדת הכנסת.

מ. רוזני:

הנשיאות דנה בהצעה להעלות לדיון דחוף את הצעתו לסדר היום של חבר הכנסת וילנר, בשם "התנפלות הצבא על הכפר ערב-א-שיבלי על יד נצרת, ביום ג', 17 ביוני 1952". העיין לא היה ידוע לנשיאות ודעתה היתה שיש לחקור בעניין בטרם מעלים אותו לדיון מאחר שהמקרה אינו ידוע לה, והיא אינה יכולה לשקול אם יש הכרח להעמיד הצעה זו לדיון דחוף או לאו, והיא החליטה להעלות את ההצעה בישיבה הדו-שבועית הרגילה המוקדשת להצעות לסדר היום.

מ. וילנר:

אי אפשר היה לדעת פרטים על המקרה, משום שהצנזור פסל את פרסום המאורעות. העובדות שבידי מבוססות על עדותו של חבר הכנסת חביבי שביקר במקום לאחר מעשה. לפי עדות זו התקיימו ביום ה-17 ליוני 500 חיילים את הכפר הנ"ל, אשר בו 400 תושבים בסך הכל. התקפה החיילים היתה מלווה אויירונים וטנקים. בשעה 4.30 בבוקר הוצאו כל התושבים מבתיהם אל מחוץ לכפר ערומים למתחיה. 500 החיילים נכנסו בחגור מלא לתוך הכפר ואחרי כן התברר שזו היתה צורה של תמרון. האמתלה היתה: חיפושים אחרי מבריחים. החיפושים נערכו בכל הבתים ללא השתתפות בעלי הדירות. נגנבו הרבה מאוד חפצים מן הדירות במיוחד דברים קטנים בעלי ערך כגון שעונים, קופסאות סגרות טובות ומצרכי מזון יקרי ערך שנתקבלו על ידי התושבים לקראת הרמדאן. נכון שבסוף התמרון הזה לקחו 5 אנשים מתוך טענה שהם מבריחים. יחכן שהם באמת מבריחים, אינני מכיר אותם. על כל פנים, אין צורך לחפש אחר מבריחים בעזרת אויירונים וטנקים ותוך שימוש בנשק כל כך רב. זוהי התעללות בתושבים, רק משום שהם ערבים ונתונים לממשל צבאי.

הסכמתי עם הנשיאות שאם ישיבה מחר תהיה מוקדשת להצעות לסדר היום, אותר על דרישתי לדון בעניין בדחיפות, ואעמיד הצעה זו כראשונה מבין הצעות סיעתנו. אם מתכווננים לקבוע אלא לאמת למחר סדר יום אחר, אני עומד כל כך שההצעה תועלה לדיון בדחיפות.

י. שפירא:

האם חבר הכנסת חביבי או חבר הכנסת וילנר ניסו לפנות בעניין זה בשאלתה אל שר

הבטחון?

מ. וילנר:

לא פנינו וגם איננו חושבים לפנות בשאלתה משום שהענין יותר מדי דחוף, בעיקר נוכח השמועות המגיעות מחוגים יהודיים דוקא, שבקשר עם התמרונים הנערכים עתה בצבא עומדות להיערך עוד פעולות כגון אלו.

היו"ר ד. בר רב האי:

הנימוק לדחיפות הוא תמיד לאפשר לכנסת להתערב ולמנוע איזה דבר. מבלי להיכנס להערכת המקרה עצמו, הריני רואה כי אין כאן הכרח של התערבות מידיה, מאחר שהמקרה הנדון כבר עבר.

י. בר יהודה:

אני קובע כי אין בטמכותה של ועדה הכנסת לומר לחבר כנסת באישר צורה עליה לפנות בענין מסויים, אם בשאלתה או בהצעה לסדר היום; זכותו של החבר היא להחליט על כך.

מאחר שמחר צריכה להחקיים הישיבה הדו-שבועית המוקדשת להצעות לסדר היום ועדיין לא פנתה אלינו הנשיאות בבקשה לדחות אותה, אני מבין שערעורו של חבר הכנסת וילנר יכול להתבטל מאחר שהוא יגיש הצעה זו כהצעה ראשונה מבין הצעות סיעתו לסדר היום. עלי רק להעיר למגיש ההצעה ולהסב את השומת לב הנשיאות לנוסח ההצעה. אני חושב כי אי-אפשר לקבוע מראש, במרם בדרך הדבר, אם זו היתה "תחנפלות". אם נוסח זה לא ישונה, אאלץ להצביע נגדה.

י. שפירא:

אינני יודע כיצד תוכל הכנסת לדון על נושא זה, גם אם נניח שנאשר את דחיפות העלאת ההצעה והכנסת תסכים לדון בה. ידוע לנו רק סיפורו של חבר הכנסת חביבי שנמסר לנו על ידי חבר הכנסת וילנר ויש לי ולרבים מחברי הכנסת יסוד להניח שאין זו אמת. זכותו של חבר הכנסת וילנר היא לא לשאול שאלתה כי אם להציע הצעה לסדר היום, אך עובדה היא שהוא לא עשה את המינימום כדי להעמיד לפחות חלק מן הדברים בגדר דברי אמת. אני מתאר לעצמי שבמקרים כאלה צריך לבקש בדרך כלל את הערות הממשלה לענין, כי בלעדי זאת אי-אפשר לדון כלל. מאחר שאין עובדות, אני מתנגד למתן דחיפות לדיון בהצעה זו.

ע. איכילוב:

אי-אפשר לקבל את הנימוק שאין לדון בדבר בדחיפות משום שאין אישור ואין הכחשה רשמית. יש לממשלה אפשרות לא להגיב גם במשך שנה. מן הרגע שהדבר הועבר לנשיאות, אני בטוח פי יש קשר בינה לבין הממשלה. אם נתנה את החלטותינו בנימוקים כאלה, נאלץ את השליטה על עניינים שאחריותם מוטלת עלינו.

מ. וילנר:

מזכיר הכנסת הודיע לי שמחר לא יתקיים דיון על הצעות לסדר היום, דבר שהוא בניגוד לתקנון. אם מחר תתקיים הישיבה הדו-שבועית, אדווח על בקשת הדחיפות.

י. בר יהודה:

היות ובין כך צריך להיות מתר דיון בהצעות לסדר היום, אני מציע לא להצביע בענין ערעורו של וילנר.

י. שפירא:

הצבעה יכולה להיות רק על הצעה ולא על הנמקה. ערעור אי-אפשר להסיר מסדר היום, כי אם יש להצביע עליו.

פ. רוזן:

בכל תלונה שקולה ובדוקה שאין בה נימה של הסתה, על פגיעה בערבים, ביחוד בנסיבות של היום, אראה ענין דחוף. אילו הייתי בטוח שתלונה זו היא שקולה ובדוקה, הייתי מצביע בעד העמדתה לדיון באופן דחוף. שנית, אני חושב כי דוקא הקואליציה צריכה להיות סקונדינא בקיום המסורת הטובה של ועדת הכנסת. אנו זכאים לדעת אם מחר יתקיים דיון בהצעות לסדר היום או לאו. לפי דעתי מתקבלים על הדעת דברי חבר הכנסת וילנר שאם יתקיים מחר דיון זה, הוא יעמיד נושא זה בתור ראשון מבין הצעות הסיעה שלו.

א. רימלט:

גם בדעתי שאין לנו זכות קיום בתור ועדת כנסת אם איננו מקפידים על מילוי חפקידנו. עלינו לדעת אם מחר יהיה דיון בהצעות לסדר היום או לאו.

י. כסה:

ישנו תקנון שלפיו פועלת הנשיאות. לפי התקנון צריכות לעלות מהק לדיון הצעות לסדר היום. אם דיון זה לא יתקיים, יובא ודאי הדבר בפני ועדת

י. כנסת:

הכנסת. אין לדון על האורך במתן דחיפות להצעה זו לפי סדר היום של
מחר, היות וגם אם יתקיים מחר דיון בהצעות לסדר היום, אין פירוש הדבר
שהכנסת תדון דוקא בהצעה זו.

י. שפרינצק:

אני שמעתי היום בפעם הראשונה שקיים כביכול קו
קשר בין איזו שהיא קואליציה לבין הצעות
לסדר היום. אני מוחה נגד הארוף הזה; לא הייתי ממשיך להיות יושב-ראש הכנסת
אף ליום אחד, אילו ידעתי כי הדיון בהצעות לסדר היום קשור באיזו שהיא
פוליטיקה קואליציונית. נכונה, יחד עם זאת, התביעה מצד חברי ועדת הכנסת,
הרוצים לדעת באם יהיה מחר דיון בהצעות לסדר היום או לאו.
אין כל קשר בין שאלת דחיפותה של הצעת
חבר הכנסת וילנר לבין קיומו של אותו דיון מחר או אי-קיומו. הערעור
איננו מכוון למועד הדיון בהצעות לסדר היום, כי אם הנו מכוון להחלטה הנשיאות
שלא להכיר בדחיפות ההצעה.

אשר להכרח בקיום הדיון בהצעות לסדר היום,
אני רוצה לציין כי התקנון אינו מחייב אותי לקיים מחר דיון על הצעות
לסדר היום. יושב-ראש הכנסת הבטיח להחזיר מספר שעות בהן צריך היה לקיים
את הדיון על הצעות לסדר היום, אולם לא היתה אפשרות לקיימן ומשום כך הדבר
נדחה. לפיכך, הרי זה קיום הבטחה ולא קיום התקנון. בכלל, צריך היה
לדבר פעם במיוחד על הטכניקה של הדיון בהצעות לסדר היום, באשר הצורה
הנוכחית מפחיתה את ערכן של ההצעות והדיון בהן. ביום בו מתקיים דיון זה,
האולם הוא כמעט ריק, פרט למציע ההצעה. הדבר מעיד על כך שחברי הכנסת
אינם מעוניינים בהצעות אלא במידה שזוהי הצעתם הם או הצעת חבריהם.
משום כך לא הייתי מיעץ לערוך דיון על הצעות לסדר היום ברציפות, שבוע
אחרי שבוע. אולם, מאחר שהבטחנו להחזיר את הזמן שהלך לאבוד מבחינה זו,
הרי אם ועדת הכנסת תמצא לנכון שנתזיר דוקא מחר זמן זה - אינני רואה
קושי מיוחד להוציא את הדבר לפועל. לפי דעתנו זה לא יהיה נכון.
אשר לדחיפות הצעתו של חבר הכנסת וילנר,
דעתי היא שבדרך כלל יש לראות הצעה כדחופה רק במקרה שיש למנוע דבר מה
או להוציא דבר מסויים לפועל מיד; לפי גישה זו, ברור שאין מקום לראות
הצעתו של חבר הכנסת וילנר כדחופה.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

אני מעמיד תחילה להצבעה את הצעתו של
חבר הכנסת בר-יהודה שניסוחה הוא: "היות
ומחר תשמענה הצעות לסדר היום, אין להכיר בדחיפות הצעתו של חבר הכנסת
וילנר"

ההצעה נדחתה.

אני מעמיד להצבעה את ההצעה לדחות את
עירעורו של חבר הכנסת וילנר.

ההצעה נתקבלה.

י. בר יהודה:

אם הידחה מחר הישיבה הדו-שבועית ללא
אישורה של ועדת הכנסת, אראה בכך מעשה
ארזורפציוני מצד הנשיאות.

י. שפרינצק:

אני מבקש שלא ידובר כך על נשיאות הכנסת
ואני מציע שחבר הכנסת בר יהודה
יוותר על המלה "ארזורפציוני".

י. בר יהודה:

אני מוכן לוותר על מלה זו ולומר כי
זה יהיה מעשה בלתי חוקי. היתה כאן
הודעה של מזכיר הכנסת שתבוטל הישיבה העשירית, אם כי הדבר לא הובא לאישורה
של ועדת הכנסת.

י. שפרינצק:

אינה עומדת כאן שאלת הישיבה העשירית,
כי אם מועד קיום הבטחה מסוימת שניתנה
על ידי יושב-ראש הכנסת.

פ. רוזן:

קודם כל ברצוני לומר כי יש לי ספק רב אם
בשעת היכנסו לישיבת הוועדה ידע יושב-ראש
הכנסת שחבר הכנסת וילנר הודיע כי הוא מסיר את ערעורו אם יקויים מחר דיון
בהצעות לסדר היום. שנית, יושב-ראש הכנסת הודיע כאן שאם ועדת הכנסת תרצה

פ. רוזן:

בכך יקויים מחר דיון בהצעות לסדר היום. היות וימלתי לחזות מראש שזו תהיה עמדת הנשיאות מאחר שניחנה הבטחה, היתה לי הזכות המלאה לפנות אל הרוב ולשאול אם יהיה מחק דיון בצעות לסדר היום.

י. שפרינצק:

מדוע צריך היה לפנות לקואליציה? בוועדה אין קואליציה.

פ. רוזן:

אינני רואה במלה "קואליציה" כינוי לגנאי.

ג. מידת תחולת הגבלות התחבורה של חברי הכנסת

היו"ר ד. בר רב האי:

בשבוע שעבר התעוררה בוועדת הכנסת השאלה באיזו מידה רשאי משרד התחבורה להטיל הגבלות גם על חברי הכנסת. אחדים מבין חברי הכנסת היו בדעה שגם אם יחליטו חברי הכנסת להטיל על עצמם הגבלות, יש לנהוג לגביהם יותר בגמישות בקביעת ההגבלות, מאשר לגבי שאר המקרים.

שר התחבורה ד.צ. פנקס:

משרד התחבורה לא הטיל כל הגבלות שהן על חברי הכנסת. המדובר הוא על תקנות לשעת חרום המטילות הגבלות מסוימות על כלי רכב, מבלי להתחשב בבעלותם של כלי רכב אלה. אני מבין שהברי הכנסת משתמשים במכוניות פרטיות שפימן הוא לוח לבן עם מספר המכונית. לגבי סוג זה של כלי רכב יצאו תקנות מסוימות המגבילות את אפשרות הנסיעה של כלי הרכב. לפי התקנות הללו יש למפקח על התחבורה הזכות להתיר נסיעה גם בימים בהם אוסרה ההגבלה הכללית את הנסיעה. כל בעל מכונית יכול לפנות אל המפקח על התעבורה, לבקש ולנמק את דרישתו למחן התר נסיעה ביום הפסק התנועה; שיקול הדעת וההחלטה הם בידי המפקח על התעבורה. ברור לי שאם ועדת הכנסת החליטה שאין להטיל כל הגבלה או איזו הגבלה שהיא על מכוניות שהן בבעלותם של חברי הכנסת, המפקח על התעבורה יחשוב בזאת ויפעל בהתאם לכך. בשיטה שהיתה לי עם חבר הכנסת בנטוב, שמעתי כי חברי הכנסת שיש להם מכוניות רוצים להבטיח שמכוניותיהם לא תסענה יומיים בשבוע, אך מבלי שייקבעו מראש יומיים ומבלי שיהיה על כך פיקוח, והדבר ימסר לנאמנותם לפי דברתם. אמרוי שלא אחערב בכך, אלא שאם מכוניות אלו צריכות להיות בתנועה כל השבוע, עליהן לקבל את הסימון המתאים לכך. כל אות לא תהיה כחובה על מכונית זו, אלא משולש המראה כי מכונית זו מותרת לתנועה בכל אחד מימות השבוע, ומלבן המראה כי מכונית זו מותרת לנסיעה גם בשבת. בתור חבר כנסת אני מרשה לעצמי לומר שרצוי א כי חברי הכנסת ישמשו דוגמא לעם. היות והחלטה כזו אינה יכולה להשאר בסוד, זה יערער ויפחית את אמון הציבור ואהדתו לנציגותו הנבחרת. אני מביע את דעתי בתור חבר כנסת שהרושם יהיה מאד לא טוב בציבור אם ועדת הכנסת תבקש הסרת כל ההגבלות עבור כל חברי הכנסת - אם כי משרד התחבורה יפעל בוועאי בהתאם להצעות ועדת הכנסת. הסברתו של חבר הכנסת בנטוב שחברי כנסת נאמנים על דברתם שישביתו מכוניותיהם יומיים בשבוע, לא התקבל באמון בקרב הציבור היות והדבר אינו ניתן לביקורת והמכונית תהיה מותרת לנסיעה בכל יום מימות השבוע.

י. כסה:

ישנן גישות שונות בענין זה ומשום שאין עדיין דעה אחידה לגופה של הבעיה, אנו

מבקשים לדחות את ההכרעה.

הוחלט לדחות את ההחלטה למחרת.

הישיבה ננעלה בשעה 11.00